

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

**IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI
FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA I POSLOVANJA
POLITIČKIH STRANAKA I NEZAVISNIH ZASTUPNIKA
ZA 2007.**

Zagreb, lipanj 2008.

SADRŽAJ

stranica

1.	UVOD	1
2.	PROVEDBA REVIZIJE	2
2.1.	Zakonska regulativa	3
2.2.	Mišljenje o finansijskim izvještajima i poslovanju	3
3.	REVIZIJA POLITIČKIH STRANAKA	5
3.1.	Prihodi	6
3.2.	Rashodi	10
3.3.	Sažetak nalaza i preporuka	14
3.4.	Izražena mišljena	20
4.	REVIZIJA NEZAVISNIH ZASTUPNIKA	20
4.1.	Prihodi	21
4.2.	Rashodi	24
4.3.	Sažetak nalaza i preporuka	29
4.4.	Izražena mišljenja	31

**IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI
FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA I POSLOVANJA
POLITIČKIH STRANAKA I NEZAVISNIH ZASTUPNIKA ZA 2007.**

1. UVOD

U skladu s odredbom članka 20. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata (Narodne novine 1/07), Državni ured za reviziju (dalje u tekstu: Ured) podnosi Hrvatskom saboru Izvješće o obavljenoj reviziji financijskih izvještaja i poslovanja političkih stranaka i nezavisnih zastupnika za 2007. Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje 15 parlamentarnih političkih stranaka i devet nezavisnih zastupnika.

Do konca 2006., financijsko poslovanje političkih stranaka bilo je propisano odredbama Zakona o političkim strankama (Narodne novine 76/93, 111/96, 164/98 i 36/01). Prema odredbama članka 21. navedenog Zakona, političke stranke su bile dužne voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje prema propisima Vlade Republike Hrvatske, kojima se uređuje način vođenja računovodstva neprofitnih pravnih osoba. Također, političke stranke su bile dužne svake godine dostaviti godišnji obračun za proteklu godinu Hrvatskom saboru i Uredu. Odluku o raspoređivanju sredstava iz državnog proračuna za svaku godinu, kojom je utvrđivan jednaki iznos sredstava za svakog zastupnika u Hrvatskom saboru, donosio je Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora. Prema odlukama Odbora, na isti način sredstva su raspoređivana i nezavisnim zastupnicima. U skladu s odredbama navedenog Zakona, političke stranke i nezavisni zastupnici su Uredu dostavljali godišnje obračune u zakonskom roku, nakon čega je obavljan uvid u financijske izvještaje radi provjere pravilnosti primjene i usklađenosti s važećim zakonskim propisima.

Od početka 2007., način stjecanja i raspolaganja sredstvima za rad političkih stranaka, financijsko poslovanje, te nadzor nad financijskim poslovanjem propisani su odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata. Odredbe navedenog Zakona, u dijelu koji se odnosi na dobrovoljne priloge, zabranu financiranja i pogodovanja te nadzor i financijsko poslovanje, odgovarajuće se primjenjuju i na nezavisne liste i kandidate.

Ujedno, stupanjem na snagu Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, prestale su važiti odredbe glave III. SREDSTVA ZA RAD POLITIČKIH STRANAKA Zakona o političkim strankama.

Odredbama članka 17. i 20. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, propisano je da nadzor nad financijskim poslovanjem političkih stranaka provode Ured i Ministarstvo financija - porezna uprava. Nadzor se provodi u prvom polugodištu svake kalendarske godine, za prethodnu godinu.

S obzirom da se pod pojmom nadzor poslovanja podrazumijevaju aktivnosti revizije (Ured) i inspekcije (Porezna uprava), u skladu s odredbama Zakona o državnoj reviziji (Narodne novine 49/03 – pročišćeni tekst i 177/04), nadležnost Ureda odnosi se na reviziju financijskih izvještaja i poslovanja političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, kojom su obuhvaćeni:

- djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo,
- prihodi i rashodi političkih stranaka i nezavisnih zastupnika,
- financijski izvještaji i završni račun, te
- planiranje i cjelokupno računovodstveno poslovanje.

2. PROVEDBA REVIZIJE

Revizija financijskih izvještaja i poslovanja političkih stranaka i nezavisnih zastupnika za 2007., obavljena je na način i prema postupcima koji su utvrđeni Zakonom o državnoj reviziji, INTOSAI revizijskim standardima (Narodne novine 93/94) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Revizijom je utvrđeno u kojoj mjeri financijski izvještaji iskazuju istinito i objektivno financijski položaj i rezultate financijskih aktivnosti, te je li poslovanje političkih stranaka i nezavisnih zastupnika u 2007. obavljano u skladu s propisima.

Ciljevi revizije bili su:

- provjeriti istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja,
- provjeriti primjenu zakona i drugih propisa vezanih uz organizaciju i financijsko računovodstveno poslovanje,
- provjeriti pravilnost stjecanja prihoda,
- provjeriti pravilnost izvršenja rashoda odnosno jesu li financijska sredstva korištena isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom i statutom, te
- provjeriti pravilnost izvršenja drugih transakcija.

U skladu s odredbom članka 7. Zakona o državnoj reviziji, po okončanju revizije sastavljena su izvješća koja se sastoje od:

- opisa činjenica utvrđenih revizijskim postupcima, sistematiziranih prema područjima koja su obuhvaćena revizijom,
- nalaza, u kojem su ukratko opisana područja u kojima su revizijom utvrđene nepravilnosti (uz svako područje daje se nalog, prijedlog ili mišljenje, odnosno preporuka u vezi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti), te
- mišljenja o financijskim izvještajima i poslovanju subjekata revizije.

2.1. Zakonska regulativa

Poslovanje političkih stranaka i nezavisnih zastupnika uređuju sljedeći propisi:

- Zakon o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata (Narodne novine 1/07),
- Zakon o političkim strankama (Narodne novine 76/93, 111/96, 164/98 i 36/01),
- Zakon o porezu na dohodak (Narodne novine 177/04),
- Zakon o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine 47/95, 106/96, 164/98, 105/99, 54/00, 73/00, 48/04, 82/04, 90/05 i 76/07),
- Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine 69/03 i 19/07),
- Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine 112/93 i 10/08),
- Pravilnik o načinu vođenja evidencija i izdavanja potvrda o primitku članarina i dobrovoljnih priloga (Narodne novine 26/07),
- Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine 95/05),
- Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine 60/96, 113/97, 7/99, 112/99, 119/99, 44/00, 63/00, 80/00, 109/00, 54/01, 58/03, 198/03, 55/04, 77/04, 153/05 i 79/07),
- Pravilnik o knjigovodstvu i računskom planu neprofitnih organizacija (Narodne novine 20/94 i 40/94), te drugi propisi.

Provjerom primjene navedenih propisa tijekom 2007., utvrđeni su osnovni elementi za davanje ocjene i izražavanje mišljenja o realnosti i objektivnosti financijskih izvještaja te istinitosti prikaza poslovanja političkih stranaka i nezavisnih zastupnika.

2.2. Mišljenje o financijskim izvještajima i poslovanju

Kao i u revizijama financijskih izvještaja i poslovanja drugih subjekata, mišljenje državne revizije o financijskim izvještajima i poslovanju političkih stranaka i nezavisnih zastupnika izražava se u standardiziranom obliku, u skladu s INTOSAI revizijskim standardima. Za svaki subjekt izražava se jedno od sljedećih mišljenja:

- bezuvjetno,
- uvjetno,
- nepovoljno ili
- suzdržano.

Bezuovjetno mišljenje se izražava kada su u svim značajnim aspektima:

- financijski izvještaji sastavljeni u skladu sa zakonima i drugim propisima,
- zaključci prezentirani u financijskim izvještajima u skladu s revizijom utvrđenim činjenicama,
- odgovarajuće objavljene sve značajne činjenice vezane za financijske izvještaje, te
- kada se poslovanje obavljalo u skladu s propisima.

Uvjetno mišljenje se izražava kada postoji sumnja u jednu ili više pozicija u financijskim izvještajima koja je značajna, ali nije odlučujuća za razumijevanje financijskih izvještaja, odnosno ako se poslovanje nije odvijalo u manjoj mjeri u skladu s propisima.

Upućuje na bezuvjetno mišljenje, ali i na jasno isticanje razloga zbog kojeg se daje uvjetno mišljenje. U slučajevima kada je to moguće, potrebno je kvantificirati financijske efekte utvrđenih nepravilnosti.

Nepovoljno mišljenje se izražava kada su utvrđene nepravilnosti u financijskim izvještajima i poslovanju, uzimajući ih u cjelini, tako značajne da uvjetno mišljenje ne bi bilo odgovarajuće. Izražavanje takvog mišljenja jasno ukazuje da financijski izvještaji nisu fer iskazani, a poslovanje u značajnom dijelu nije obavljeno u skladu s propisima.

Suzdržano mišljenje se izražava kada se zbog značajnih nejasnoća u financijskim izvještajima ili ograničenja opsega revizije, uzimajući ih u cjelini, ne može izraziti drukčije mišljenje o financijskim izvještajima i poslovanju. Izražavanje suzdržanosti jasno ukazuje da se mišljenje o financijskim izvještajima i poslovanju ne može dati, navodeći ukratko sve nejasnoće i ograničenja.

Kod izražavanja mišljenja odlučujuću ulogu ima prag značajnosti. Prag značajnosti ovisi o veličini subjekta revizije, odnosno o prirodi obavljenih transakcija. Ovlašteni državni revizor utvrđuje do kojeg najvećeg iznosa financijski izvještaji mogu sadržavati pogrešne iskaze kako bi bili prihvatljivi. Taj najveći iznos naziva se prag značajnosti i razlikuje se po vrijednosti i po prirodi. Prag značajnosti po vrijednosti određuje se izravno u apsolutnom iznosu i neizravno u postotku (od ukupnih prihoda i primitaka, rashoda i izdataka ili vrijednosti imovine). Prag značajnosti po prirodi ovisi o vrsti računa ili transakcija koje su značajne po utjecaju na pojedine pozicije financijskih izvještaja.

U tablici u nastavku daju se podaci o izraženim mišljenjima o financijskim izvještajima i poslovanju za 2007., a u grafičkom prikazu podaci o broju izraženih mišljenja prema vrstama.

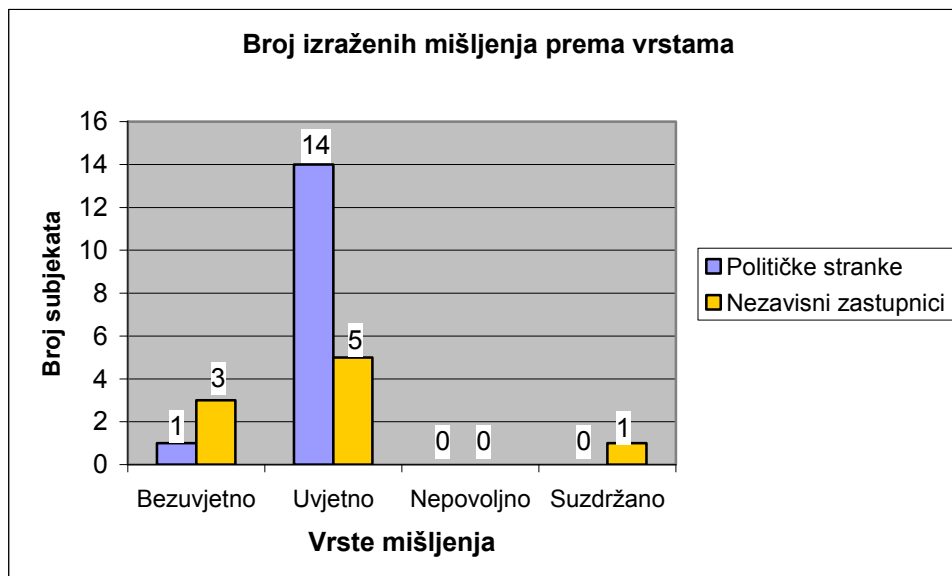
Tablica broj 1

Izražena mišljenja o financijskim izvještajima i poslovanju za 2007.

Redni broj	Subjekti revizije	Broj subjekata	Vrste mišljenja			
			Bezuovjetno	Uvjetno	Nepovoljno	Suzdržano
1	2	3	4	5	6	7
1.	Političke stranke	15	1	14	0	0
2.	Nezavisni zastupnici	9	3	5	0	1
UKUPNO		24	4	19	0	1

Revizijom su obuhvaćena 24 subjekta (15 političkih stranaka i 9 nezavisnih zastupnika). O financijskim izvještajima i poslovanju za 2007. izraženo je 19 (79,2%) uvjetnih mišljenja, četiri (16,6%) bezuvjetna, te jedno (4,2%) suzdržano mišljenje. Nepovoljna mišljenja nisu izražena. Suzdržano mišljenje je izraženo kod subjekta revizije koji nije dostavio financijske izvještaje i dokumentaciju o poslovanju.

Grafički prikaz broj 1

3. REVIZIJA POLITIČKIH STRANAKA

Revizijom su obuhvaćene političke stranke koje su tijekom 2007. imale zastupnike u Hrvatskom saboru i koje su za financiranje troškova promidžbe parlamentarnih izbora u 2007. ostvarile sredstva iz državnog proračuna. Subjekti revizije bili su:

- Demokratski centar (DC),
- Hrvatska demokratska zajednica (HDZ),
- Hrvatska narodna stranka - Liberalni demokrati (HNS),
- Hrvatska seljačka stranka (HSS),
- Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLLS),
- Hrvatska stranka prava (HSP),
- Hrvatska stranka umirovljenika (HSU),
- Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB),
- Istarski demokratski sabor (IDS),
- Međimurski demokratski savez (MDS),
- Primorsko goranski savez (PGS),
- Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS),
- Slavonsko baranjska hrvatska stranka (SBHS),
- Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP) i
- Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDAH).

3.1. Prihodi

Prema odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, političke stranke mogu stjecati prihode od članarina, dobrovoljnih priloga (donacija), izdavačke djelatnosti, prodaje propagandnog materijala, organizacije stranačkih manifestacija, iz državnog proračuna, proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: lokalne jedinice), od imovine u njihovom vlasništvu i iz drugih prihoda.

Također, način stjecanja prihoda političke stranke su odredile svojim internim aktima, najčešće statutima.

Političke stranke su tijekom 2007. ostvarile prihode iz državnog proračuna za redovan rad i za izbornu promidžbu, iz proračuna lokalnih jedinica, prihode od dobrovoljnih priloga (donacija), od članarina i druge prihode, odnosno prihode iz drugih izvora.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim prihodima političkih stranaka za 2007., prema vrstama.

Tablica broj 2

Ostvareni prihodi za 2007. prema vrstama

u kn

Redni broj	Politička stranka	Ukupni prihodi (4+7+8+9+10)	Prihodi iz državnog proračuna (5+6)	Prihodi za redovan rad	Prihodi za promidžbu	Prihodi iz proračuna lokalnih jedinica	Prihodi od članarina	Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija)	Drugi prihodi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Demokratski centar (DC)	1.636.510,00	696.974,00	348.487,00	348.487,00	258.394,00	20.303,00	383.143,00	277.696,00
2.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	68.551.129,00	40.677.912,00	20.338.956,00	20.338.956,00	8.585.620,00	2.735.500,00	14.570.328,00	1.981.769,00
3.	Hrvatska narodna stranka - Liberalni demokrati (HNS)	15.023.967,00	7.096.458,00	3.548.229,00	3.548.229,00	0,00	810.049,00	1.662.997,00	5.454.463,00
4.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	25.712.340,00	5.765.872,00	2.882.936,00	2.882.936,00	3.711.790,00	618.991,00	5.471.103,00	10.144.584,00
5.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)	4.297.116,14	1.964.198,24	982.099,12	982.099,12	910.647,05	171.686,34	446.630,16	803.954,35
6.	Hrvatska stranka prava (HSP)	10.348.006,00	4.181.922,00	2.091.001,00	2.090.921,00	2.459.687,00	436.520,00	1.099.525,00	2.170.352,00
7.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	5.574.059,00	1.900.837,00	950.419,00	950.418,00	1.981.957,00	296.625,00	1.056.936,00	337.704,00
8.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB)	2.109.029,12	1.900.836,99	950.418,48	950.418,51	28.000,00	0,00	179.000,00	1.192,13
9.	Istarski demokratski sabor (IDS)	5.026.602,00	2.988.493,00	1.494.246,50	1.494.256,50	1.839.769,00	61.300,00	118.097,00	18.943,00
10.	Međimurski demokratski savez (MDS)	638.743,12	633.612,33	316.806,16	316.806,17	4.000,00	0,00	0,00	1.130,79
11.	Primorsko goranski savez (PGS)	1.127.404,00	633.612,00	316.806,00	316.806,00	452.414,00	0,00	41.000,00	378,00
12.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	2.999.110,00	1.900.836,99	950.418,48	950.418,51	738.282,33	0,00	136.300,00	223.690,68
13.	Slavonsko baranjska hrvatska stranka (SBHS)	650.730,69	633.612,33	316.806,16	316.806,17	12.000,00	0,00	5.000,00	118,36
14.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	39.404.054,00	22.366.516,00	11.183.258,00	11.183.258,00	7.144.806,00	210.751,00	5.952.068,00	3.729.913,00
15.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDAH)	995.085,00	633.612,00	316.806,00	316.806,00	30.477,00	690,00	0,00	330.306,00
SVEUKUPNO		184.093.885,07	93.975.304,88	46.987.692,90	46.987.621,98	28.157.843,38	5.362.415,34	31.122.127,16	25.476.194,31

Ukupni prihodi političkih stranaka ostvareni su u iznosu 184.093.885,07 kn, a odnose se na prihode iz državnog proračuna u iznosu 93.975.304,88 kn, prihode od dobrovoljnih priloga (donacija) u iznosu 31.122.127,16 kn, prihode iz proračuna lokalnih jedinica u iznosu 28.157.843,38 kn, prihode od članarina u iznosu 5.362.415,34 kn i druge prihode u iznosu 25.476.194,31 kn.

U nastavku se daje grafički prikaz strukture ukupno ostvarenih prihoda političkih stranaka u 2007.

Grafički prikaz broj 2

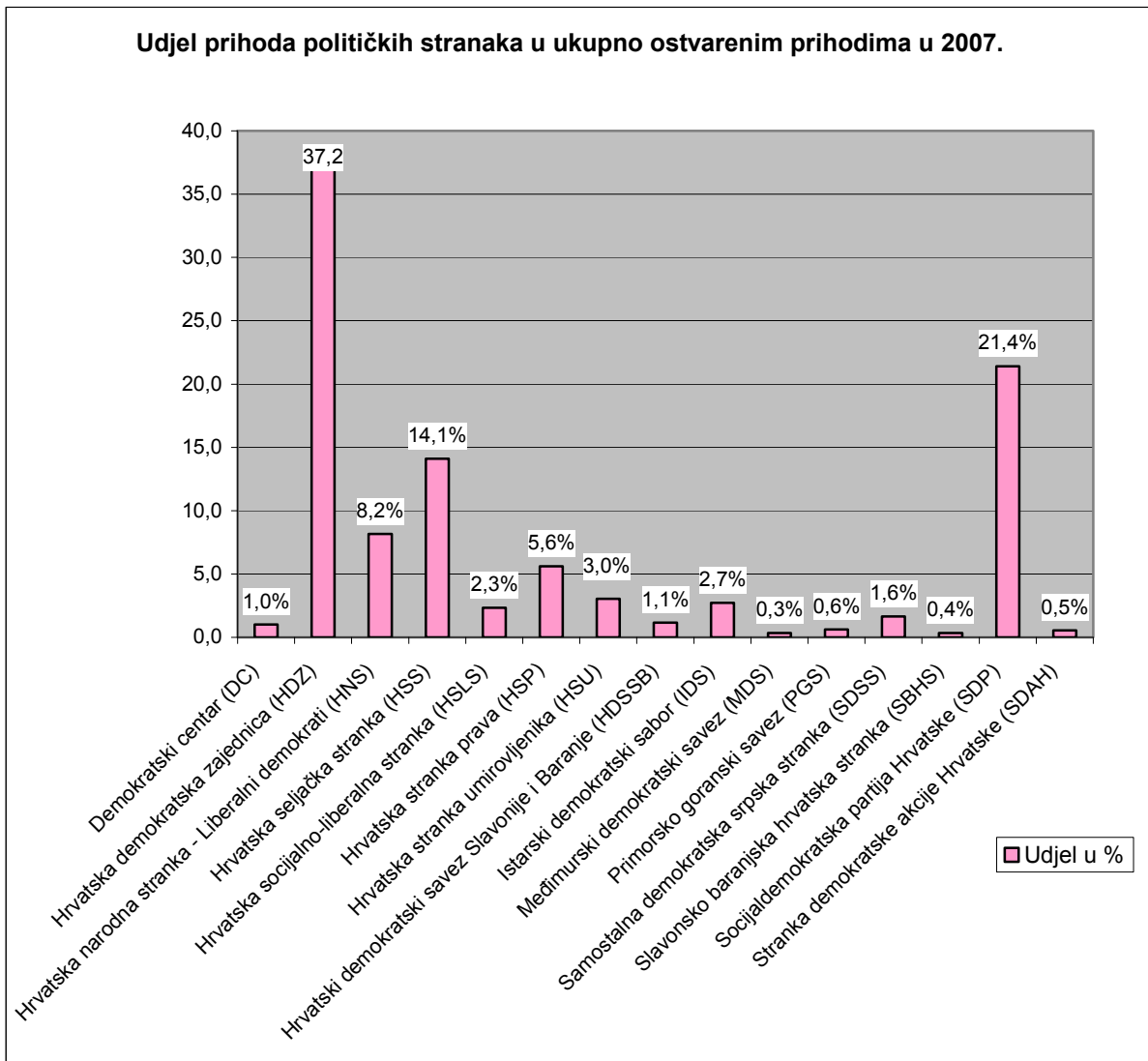

U ukupno ostvarenim prihodima najveći udjel imaju prihodi iz državnog proračuna 51,1%. Zatim slijede prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija) 16,9%, prihodi iz proračuna lokalnih jedinica 15,3% i prihodi od članarina 2,9%. Drugi prihodi koji su ostvareni u iznosu 25.476.194,31 kn ili 13,8% odnose se na prihode od zakupnina, prodaje stanova na kojima je postojalo stanarsko pravo, prodaje imovine i prihode od kamata.

Vrijednosno najznačajniji udio u ukupno ostvarenim prihodima u 2007. odnosi na dvije političke stranke s udjelom 58,6%. Treća politička stranka prema veličini ostvarenih prihoda, ima udjel 14,1% u ukupnim prihodima, a sve druge stranke (12) imaju udjel 27,3% u ukupnim prihodima.

U nastavku se daje grafički prikaz udjela prihoda političkih stranaka u ukupno ostvarenim prihodima u 2007.

Grafički prikaz broj 3

3.2. Rashodi

Odredbom članka 2. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, propisano je da političke stranke mogu koristiti financijska sredstva isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom i statutom.

Ukupni rashodi političkih stranaka iskazani su u iznosu 215.811.908,32 kn. Odnose se na rashode za usluge u iznosu 140.096.526,09 kn, rashode za zaposlene u iznosu 17.973.512,43 kn, nematerijalne rashode u iznosu 17.145.963,64 kn, rashode za materijal u iznosu 7.618.134,30 kn, rashode za energiju u iznosu 2.416.354,47 kn i druge rashode u iznosu 30.561.417,39 kn.

Ukupni prihodi političkih stranaka ostvareni su u iznosu 184.093.885,07 kn, a ukupni rashodi u iznosu 215.811.908,32 kn. Višak rashoda nad prihodima na koncu 2007. iznosi 31.718.023,25 kn i pokriven je iz viška prihoda prethodne godine, iz sredstava kredita ili iz drugih prihoda.

U tablici broj 3 daju se podaci o izvršenim rashodima političkih stranaka u 2007. prema vrstama.

Tablica broj 3

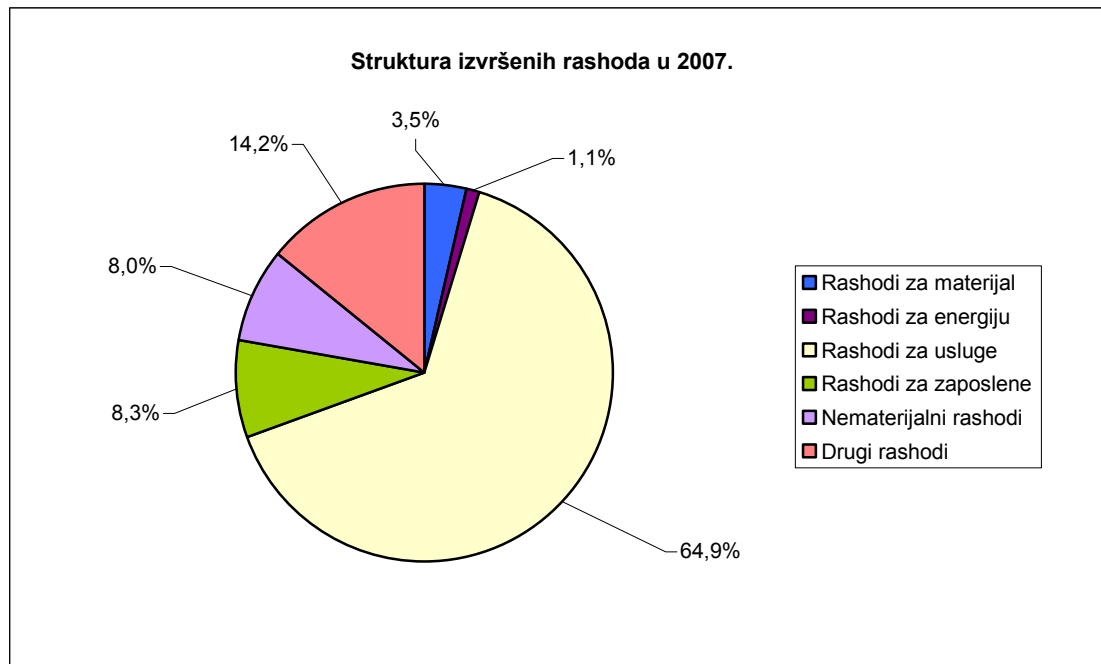
Izvršeni rashodi u 2007. prema vrstama

u kn

Redni broj	Politička stranka	Ukupni rashodi (4+5+6+7+8+9)	Rashodi za materijal	Rashodi za energiju	Rashodi za usluge	Rashodi za zaposlene	Nematerijalni rashodi	Drugi rashodi
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Demokratski centar (DC)	1.604.901,00	12.945,00	141.693,00	953.962,00	89.402,00	301.421,00	105.478,00
2.	Hrvatska demokratska zajednica (HDZ)	92.229.156,00	4.181.146,00	762.768,00	63.406.455,00	6.230.628,00	6.251.794,00	11.396.365,00
3.	Hrvatska narodna stranka - Liberalni demokrati (HNS)	18.396.407,00	745.969,00	162.064,00	10.896.332,00	1.418.912,00	2.085.009,00	3.088.121,00
4.	Hrvatska seljačka stranka (HSS)	17.074.143,00	396.912,00	230.740,00	11.766.005,00	1.944.228,00	1.454.439,00	1.281.819,00
5.	Hrvatska stranka prava (HSP)	10.368.205,00	73.456,00	150.984,00	8.654.773,00	210.399,00	1.068.464,00	210.129,00
6.	Hrvatska stranka umirovljenika (HSU)	5.406.570,00	264.162,00	39.281,00	2.705.449,00	347.856,00	1.749.274,00	300.548,00
7.	Hrvatska socijalno-liberalna stranka (HSLŠ)	4.177.433,47	142.568,28	125.655,09	2.133.404,01	884.843,59	484.542,98	406.419,52
8.	Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HBSSB)	2.806.765,00	34.754,47	18.913,97	1.560.252,37	0,00	693.881,72	498.962,47
9.	Istarski demokratski sabor (IDS)	5.541.055,00	531.670,00	106.367,00	3.248.720,00	1.108.329,00	356.902,00	189.067,00
10.	Međimurski demokratski savez (MDS)	322.627,04	3.417,06	5.443,53	179.606,51	0,00	8.423,54	125.736,40
11.	Primorsko goranski savez (PGS)	1.150.671,00	202.484,00	19.236,00	757.143,00	0,00	136.975,00	34.833,00
12.	Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS)	2.797.421,00	55.631,00	69.961,00	996.577,00	544.792,00	213.957,00	916.503,00
13.	Slavonsko baranjska hrvatska stranka (SBHS)	386.205,81	11.350,49	8.028,88	140.461,20	37.487,84	188.877,40	0,00
14.	Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP)	52.542.733,00	869.921,00	543.044,00	32.469.246,00	5.021.945,00	2.148.480,00	11.490.097,00
15.	Stranka demokratske akcije Hrvatske (SDA Hrvatske)	1.007.615,00	91.748,00	32.175,00	228.140,00	134.690,00	3.523,00	517.339,00
SVEUKUPNO		215.811.908,32	7.618.134,30	2.416.354,47	140.096.526,09	17.973.512,43	17.145.963,64	30.561.417,39

U nastavku se daje grafički prikaz strukture ukupno izvršenih rashoda političkih stranaka u 2007.

Grafički prikaz broj 4

Najveći udjel u izvršenim rashodima imaju rashodi za usluge 64,9%, drugi rashodi 14,2%, rashodi za zaposlene 8,3% i nematerijalni rashodi 8,0%, a vrijednosno manji udjel imaju rashodi za materijal 3,5% i rashodi za energiju 1,1%.

Izvršeni rashodi za zaposlene u 2007. iskazani u iznosu 17.973.512,43 kn odnose se na plaće zaposlenika u dvanaest stranaka, a tri stranke nisu imale zaposlenike. Koncem 2007. stranke su imale 196 zaposlenika.

Nematerijalni rashodi izvršeni u 2007. u iznosu 17.145.963,64 kn čine 8,0% ukupno izvršenih rashoda, a odnose se na rashode za službena putovanja, naknade zaposlenima, bankarske usluge i druge usluge platnog prometa, premije osiguranja, reprezentaciju te druge rashode.

Rashodi za materijal izvršeni u 2007. u iznosu 7.618.134,30 kn čine 3,5% ukupnih rashoda, a odnose se na promidžbeni i uredski materijal, sitan inventar, auto gume, te materijal za čišćenje i održavanje.

Drugi rashodi izvršeni u iznosu 30.561.417,39 kn čine 14,2% ukupnih rashoda, a odnose se na rashode organizacijskih jedinica, zatezne kamate, rashode za stručnu i drugu literaturu, donacije i pomoći fizičkim i pravnim osobama, stručno obrazovanje i savjetovanje, te članarine raznim udruženjima.

U strukturi rashoda vrijednosno najznačajniji su rashodi za usluge izvršeni u iznosu 140.096.526,09 kn i čine 64,9% ukupno izvršenih rashoda političkih stranaka. Odnose se na rashode za usluge promidžbe i reklame, intelektualne i osobne usluge, prijevozne usluge, usluge tekućeg i investicijskog održavanja, usluge najma, komunalne usluge, grafičke usluge, te druge usluge.

Navedene usluge nabavljale su središnjice i organizacijske jedinice, a odnosile su se na redovno poslovanje, organiziranje stranačkih konvencija i sabora, drugih stranačkih aktivnosti, te izborne promidžbe na državnoj i lokalnoj razini.

U strukturi rashoda za usluge izvršene u iznosu 140.096.526,09 kn, vrijednosno značajniji rashodi odnose se na promidžbu i reklame u iznosu 97.288.469,92 kn ili 69,4% ukupno izvršenih rashoda za usluge. S obzirom da su koncem 2007. održani izbori za zastupnike u Hrvatskom saboru, političke stranke su vrijednosno značajna financijska sredstva rasporedile za financiranje izborne promidžbe.

U tablici u nastavku daju se podaci o izvršenim rashodima za usluge promidžbe i reklame prema vrstama usluga.

Tablica broj 4

Izvršeni rashodi za usluge promidžbe i reklame prema vrstama usluga

u kn

Redni broj	Vrsta usluge	Iznos	Udjel u %
1	3	4	5
1.	Usluge promidžbe	33.685.981,38	34,6
2.	Televizijske i radijske reklame	27.236.757,23	28,0
3.	Reklame na tiskanom mediju	11.857.013,34	12,2
4.	Izdaci za nabavu majica, upaljača, kapa i drugih proizvoda	4.812.495,31	4,9
5.	Unajmljivanje nenavedenih predmeta	2.678.842,35	2,8
6.	Poštanske usluge	2.451.028,62	2,6
7.	Bruto naknade za autorske honorare	2.429.364,28	2,5
8.	Grafičke usluge	2.399.252,29	2,5
9.	Usluge studentskih i učeničkih organizacija	2.331.169,20	2,4
10.	Intelektualne i osobne usluge	1.420.372,03	1,5
11.	Telekomunikacijske usluge	620.862,70	0,6
12.	Reklame na web stranicama	566.730,26	0,6
13.	Usluge plakatiranja	521.248,00	0,5
14.	Usluge izrade proizvoda	420.412,00	0,4
15.	Unajmljivanje građevinskih objekata	312.088,00	0,3
16.	Unajmljivanje opreme, osim sredstava za osobni prijevoz	284.823,00	0,3
17.	Bruto naknade po ugovoru o djelu	252.794,55	0,3
18.	Prijevozne usluge	185.734,63	0,2
19.	Usluge najma	121.606,92	0,1
20.	Rashodi organiziranja manifestacija i promidžbenih skupova	117.383,00	0,1
21.	Unajmljivanje sredstava za osobni prijevoz	104.315,00	0,1
22.	Usluge istraživanja javnog mijenja	68.442,00	0,1
23.	Usluge prevoditelja i prijepisa	9.625,00	0,0
24.	Druge usluge	2.400.128,83	2,4
UKUPNO		97.288.469,92	100,0

Vrijednosno značajniji rashodi za usluge promidžbe i reklame iskazani u iznosu 33.685.981,38 kn koji čine 34,6% ukupnih rashoda za usluge promidžbe i reklame, odnose se na rashode za usluge oglašavanja promidžbenih poruka putem tiskovnih i elektronskih medija, organizaciju glazbenih koncerata, izradu promidžbenog materijala, izradu promotivnih postera, najam opreme za organizaciju predizbornih skupova, snimanja i fotografiranja predizbornih skupova, predizborna istraživanja, usluge plakatiranja i druge usluge nabavljene od jednog ili više dobavljača.

3.3. Sažetak nalaza i preporuka

Najznačajnija područja u kojima su revizijom utvrđene nepravilnosti odnose se na:

- planiranje,
- računovodstveno poslovanje,
- novčana sredstva,
- stjecanje prihoda, te
- izvršenje rashoda.

- **Planiranje**

Prema odredbama članka 2. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, političke stranke mogu koristiti financijska sredstva isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih njihovim programom i statutom.

Program i statut su temeljni dokumenti koji određuju dugoročno usmjerenje i djelokrug rada te daju okvir za poslovanje svake političke stranke. Detaljnu razradu aktivnosti i potrebna sredstva za njihovo ostvarivanje trebaju sadržavati godišnji programi rada i financijski planovi.

U skladu s tim, postupci planiranja trebaju obuhvati izradu godišnjeg programa rada i financijskog plana. Godišnji program rada u pravilu sadrži opis glavnih aktivnosti, potrebnih sredstava, te izvore financiranja za određeno razdoblje kako bi se omogućilo učinkovito upravljanje i kontrola financijskog poslovanja stranke, a financijski plan sadrži pregled planiranih prihoda i rashoda prema vrstama, za jednu godinu. Financijski plan treba biti usklađen s godišnjim programom rada.

Izrada godišnjeg programa rada i financijskog plana je preduvjet koji treba ispuniti svaka politička stranka, kako bi osigurala da se stjecanje i raspodjela financijskih sredstava obavlja u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidat.

Revizijom je utvrđeno da su godišnji financijski plan izradile sve političkih stranke, a pet političkih stranaka je izradilo i godišnji program rada.

Ured je mišljenja da sve političke stranke trebaju izraditi godišnji program rada, kako bi se osiguralo učinkovito upravljanje i kontrola financijskog poslovanja, te je političkim strankama predloženo da to učine.

- **Računovodstveno poslovanje**

Revizijom računovodstvenog poslovanja političkih stranaka obuhvaćeni su financijski izvještaji, poslovne knjige, popis imovine i obveza, te sustav unutarnjih kontrola.

Neprofitne organizacije su obvezne sastaviti temeljne financijske izvještaje: bilancu, račun prihoda i rashoda i bilješke uz financijske izvještaje, za razdoblje od siječnja do prosinca i predložiti ih Uredu u roku 60 dana nakon isteka obračunskog razdoblja.

Sve političke stranke su dostavile temeljne financijske izvještaje Uredu u zakonskom roku.

Odredbom članka 12. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, propisano je da financijski izvještaji moraju pružiti istinit, pouzdan i točan pregled sredstava, izvora sredstava, te prihoda i rashoda.

Revizijom je utvrđeno da šest političkih stranaka nije sastavilo temeljne financijske izvještaje za stranku u cjelini.

Ured je dao nalog političkim strankama da sastavljaju temeljne financijske izvještaje za stranku u cjelini (konsolidirane), u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija.

Prema odredbama članka 19. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, politička stranka je dužna javno prikazati porijeklo i način utroška sredstava prikupljenih tijekom protekle kalendarske godine, te objaviti završni račun i financijsko izvješće na web stranici. Završni račun i financijsko izvješće su dokumenti u kojima se posebno navode izvori prihoda, podaci o fizičkim i pravnim osobama koje su dale dobrovoljne priloge (donacije), te podaci o namjeni, odnosno aktivnostima za koje su sredstva utrošena.

Revizijom je utvrđeno da jedna politička stranka nije na web stranici objavila završni račun i financijsko izvješće. Kod tri političke stranke objavljeni podaci razlikovali su se od podataka iskazanih u financijskim izvještajima i evidentiranim u poslovnim knjigama.

Također, revizijom je utvrđeno da četiri političke stranke nisu objavile podatke o pravnim i fizičkim osobama koje su dale dobrovoljne priloge (donacije). Iz podataka objavljenih u računu prihoda i rashoda vidljivi su rashodi koji su financirani iz ostvarenih prihoda, što je u postupku revizije provjereno.

Prema odredbama članka 31. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, svaka politička stranka koja je istakla liste za izbor zastupnika u Hrvatski sabor bila je dužna do početka izborne promidžbe objaviti okvirne podatke o visini i izvoru vlastitih sredstava koje namjerava utrošiti za izbornu promidžbu.

Revizijom je utvrđeno da dvije političke stranke nisu objavile okvirne podatke o visini i izvoru vlastitih sredstava koje namjeravaju utrošiti za izbornu promidžbu. Objavljeni okvirni podaci političkih stranaka razlikuju se od podataka iskazanih u poslovnim knjigama.

Za 2007., političke stranke su bile obvezne voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija donesene 1993. i Pravilnika o knjigovodstvu i računskom planu neprofitnih organizacija donesenog 1994.

Odredbama članka 7. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, propisane su poslovne knjige što ih neprofitne organizacije trebaju voditi. To su dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Od pomoćnih knjige obvezno se vode: knjiga blagajne, knjiga inventara, knjiga materijala i knjiga ulaznih i izlaznih računa.

Revizijom je utvrđeno da su sve političke stranke vodile dnevnik i glavnu knjigu.

Neprofitne organizacije su tijekom 2007. bile obvezne u poslovnim knjigama evidentirati poslovne događaje prema modificiranom načelu nastanka događaja, što znači da se prihodi priznaju u računovodstvenom razdoblju u kojem su nastali prema kriteriju mjerljivosti i raspoloživosti, a rashodi u obračunskom razdoblju u kojem su nastali ili 20 dana nakon isteka obračunskog razdoblja pod uvjetom da se odnose na obračunsko razdoblje.

Odredbama članaka 2. i 4. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, propisano je da se unos podataka u poslovnim knjigama temelji na urednim i vjerodostojnim knjigovodstvenim ispravama, te da zakonski predstavnik ili osoba koju on ovlasti, potpisom na ispravi jamči da je isprava istinita i da realno prikazuje poslovni događaj.

Političke stranke su kod evidentiranja poslovnih događaja primjenjivale modificirano načelo nastanka događaja. Kod pet političkih stranaka, u pojedinim slučajevima knjigovodstvene isprave na temelju kojih je obavljano evidentiranje poslovnih događaja, nije potpisao zakonski predstavnik ili iz njih nije moguće potvrditi da je poslovni događaj nastao. Također, kod osam političkih stranaka nije obavljena kontrola knjigovodstvenih isprava prije unosa podataka u poslovne knjige.

Političke stranke su većinom organizirane prema područnom načelu te djeluju putem središnjice, županijskih, gradskih i općinskih organizacijskih jedinica (ogranci, podružnice, odbori). Većina stranaka organizirala je računovodstveno poslovanje na način da središnjica i druge organizacijske jedinice vode poslovne knjige samostalno.

Odredbama članka 21. Pravilnika o knjigovodstvu i računskom planu neprofitnih organizacija, propisano je ako neprofitna organizacija vodi knjigovodstvo posebno za svaku organizacijsku jedinicu, obvezna je u knjigovodstvenim evidencijama osigurati podatke za neprofitnu organizaciju kao cjelinu.

Revizijom je utvrđeno da u knjigovodstvenim evidencijama kod šest političkih stranaka nisu osigurani podaci za stranku u cjelini (konsolidirani podaci), te su u postupku revizije prikupljeni i objedinjeni podaci organizacijskih jedinica kako bi se utvrdili ukupni prihodi i rashodi.

Ured je dao nalog svim političkim strankama da u knjigovodstvenim evidencijama osiguraju podatke za stranku u cjelini u skladu s propisima.

Odredbama članaka 2. i 5. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, propisano je da se unos svih podataka u poslovne knjigama temelji na urednim i vjerodostojnim, knjigovodstvenim ispravama, koje se moraju kontrolirati prije unosa u poslovne knjige.

Revizijom je utvrđeno da sve političke stranke trebaju poboljšati sustav unutarnjih kontrola kako bi osigurale upravljanje financijskim sredstvima i drugom imovinom u skladu s načelima dobrog gospodarenja: zakonito, ekonomično, učinkovito, te povećale odgovornosti osoba uključenih u raspolaganje imovinom.

S obzirom na važnost unutarnjih kontrola, značajna financijska sredstva i broj transakcija koje stranke obavljaju, Ured je predložio svim političkim strankama uspostavu učinkovitijeg sustava unutarnjih kontrola.

Popis imovine i obveza propisan je odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija i Pravilnika o knjigovodstvu i računskom planu neprofitnih organizacija. Neprofitne organizacije su dužne popisati imovinu i obveze na koncu svake poslovne godine sa stanjem na datum bilance (u pravilu koncem godine) radi usklađenja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem. Povjerenstvo za popis osniva zakonski predstavnik, koji na temelju izvještaja i priloženih popisnih lista odlučuje o manjkovima, viškovima, otpisu i rashodovanju imovine.

Revizijom je utvrđeno da devet političkih stranaka nije popisom obuhvatilo cjelokupnu imovinu i obveze, te uskladilo knjigovodstveno sa stvarnim stanjem. Obavljen je popis imovine i obveza koji se odnosi na središnjicu stranke, a popis imovine i obveza organizacijskih jedinica nije obavljen, te nije moguće potvrditi odgovara li stanje imovine i obveza iskazano u poslovnim knjigama stvarnom stanju.

S obzirom da poslovne knjige i financijski izvještaji trebaju pružiti istinit, pouzdan i točan pregled sredstava, izvora sredstava te prihoda i rashoda, Ured je naložio političkim strankama obavljanje popisa imovine i obveza u skladu s propisima.

Potraživanja čine dio imovine političkih stranaka i ona u pravilu nisu vrijednosno

značajna, a odnose se na potraživanja od zaposlenika, članova stranke i druga potraživanja.

Revizijom je utvrđeno da tri političke stranke nisu dio potraživanja evidentirale u poslovnim knjigama ni iskazale u financijskim izvještajima. Također, jedna politička stranka nije dio obveza evidentirala u poslovnim knjigama i iskazala u financijskim izvještajima.

S obzirom da su političke stranke obvezne voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje prema načelu urednog knjigovodstva tako da u njima budu vidljivi poslovni događaji te da neovisna stručna osoba može u primjerenom roku utvrditi stanje i rezultate poslovanja, Ured je naložio da se utvrde i u poslovnim knjigama evidentiraju stvarni iznosi potraživanja i obveza.

- **Novčana sredstva**

Novčano poslovanje je značajan dio financijskog poslovanja svake neprofitne organizacije pa tako i političkih stranaka s obzirom na iznos novca kojim su raspolagale u razdoblju obuhvaćenom revizijom.

Novčano poslovanje je u pravilu obavljano putem računa (kunskih i deviznih), koje su političke stranke imale otvorene u poslovnim bankama, te putem blagajne (kunske i devizne). Putem računa otvorenih kod poslovnih banaka obavljan je bezgotovinski platni promet, koji se odnosio na naplatu prihoda (iz državnog proračuna, proračuna lokalnih jedinica, od dobrovoljnih priloga (donacija), od članarina i iz drugih izvora) i plaćanje obveza prema dobavljačima i drugim osobama, te isplatu gotovine za potrebe blagajničkog poslovanja. Poslovni događaji vezani uz platni promet obavljan putem računa, evidentiraju se izravno u glavnoj knjizi, a poslovni događaji vezani uz raspolaganje gotovinom evidentiraju se u knjizi blagajne.

Za svaku uplatu gotovog novca u blagajnu, političke stranke su bile obvezne sastaviti uplatnicu, a za svaku isplatu novca isplatnicu. Uz navedene knjigovodstvene isprave, obvezno se prilažu dokumenti (knjigovodstvene isprave sastavljene na mjestu i u vrijeme nastanka poslovnog događaja) čiji sadržaj treba biti takav da nedvojbeno i istinito predstavlja poslovni događaj. Osobe ovlaštene za kontrolu trebaju kontrolirati knjigovodstvene isprave kako bi se osiguralo da neutralna stručna osoba koja nije sudjelovala u poslovnom događaju može iz isprave nedvojbeno zaključiti i bez ikakve sumnje saznati prirodu posla.

Revizijom je utvrđeno da sedam političkih stranaka nije organiziralo i vodilo blagajničko poslovanje prema općeprihvaćenim računovodstvenim načelima istinitosti, točnosti, pouzdanosti te pojedinačnom iskazivanju poslovnih događaja. Stranke nisu organizirale blagajničko poslovanje odnosno nisu vodile knjigu blagajne i nisu za uplate novca u blagajnu sastavljale uplatnice, a za isplate novca nisu sastavljale isplatnice. Stranke koje su imale vrijednosno značajan promet putem blagajne, zaključivale su knjigu blagajne mjesečno ili tromjesečno, a isplate iz blagajne obavljane su dnevno na temelju dokumentacije koju nije prethodno ovjerila ovlaštena osoba ili je obavljena na temelju dokumentacije iz koje se nije moglo potvrditi da je poslovni događaj nastao i na koju se aktivnost odnosio. Revizijom je također utvrđeno da su putem blagajne u pravilu financirani rashodi službenih putovanja u zemlji i inozemstvu, naknade zaposlenima, te nabava uredskog materijala i usluga.

S obzirom na vrijednosno značajan promet novčanim sredstvima putem blagajne, te s

obzirom na odredbe članka 2. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, kojima je propisano da politička stranka može koristiti financijska sredstva (stečena u skladu s odredbama članka 2. stavka 2. i 3.), isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom i statutom, te da se zabranjuje trošenje financijskih sredstava za osobne potrebe, Ured je dao nalog spomenutim političkim strankama da organiziraju i vode blagajničko poslovanje prema općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija.

- **Stjecanje prihoda**

Odredbama članka 2. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, propisano je da političke stranke mogu, radi ostvarivanja svojih političkih ciljeva, stjecati prihode od članarine, dobrovoljnih priloga (donacija), izdavačke djelatnosti, prodaje propagandnog materijala, organiziranja stranačkih manifestacija, od imovine u njihovom vlasništvu, te iz drugih izvora u skladu s propisima. Također, mogu se financirati iz sredstava državnog proračuna, kao i proračuna lokalnih jedinica, na način i pod uvjetima utvrđenim propisima.

Političke stranke su u 2007. vrijednosno najznačajnije prihode ostvarile iz sredstava državnog proračuna, proračuna lokalnih jedinica, od članarina i od dobrovoljnih priloga (donacija).

Revizijom su utvrđene nepravilnosti vezane uz stjecanje prihoda od članarina i dobrovoljnih priloga (donacija).

Prema odredbama članak 3. navedenog Zakona, članarina je redoviti novčani iznos što ga član političke stranke plaća na način i pod uvjetima utvrđenim statutom ili drugim aktom političke stranke, a dobrovoljni prilozima (donacije) su povremene ili redovite uplate, kojima fizičke ili pravne osobe dobrovoljno daju novac političkoj stranci u iznosu većem od iznosa članarine, kao i pružanje usluga ili davanje proizvoda političkoj stranci bez naplate. Političke stranke dužne su voditi evidenciju o primitku članarina i dobrovoljnih priloga (donacija), te izdavati potvrde o primitku članarina i dobrovoljnih priloga.

Političke stranke su propisale različite vrste članarina koje su pojedini članovi stranke dužni plaćati u određenim rokovima u skladu s odredbama njihovih statuta ili drugih internih akata. Također, određene su osobe zadužene za naplatu i kontrolu prihoda od članarina, te mjere koje se trebaju poduzeti u slučaju kada član ne plaća članarinu.

Revizijom je utvrđeno da političke stranke nisu dovoljno pozornosti posvećivale naplati prihoda od članarina i da je mali broj članova podmirivao svoje obveze. U poslovnim knjigama nisu ustrojene evidencije o iznosu duga pojedinog člana, te iz navedenog razloga u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima nisu iskazana potraživanja za nenaplaćenu članarinu.

S obzirom da su plaćanje, način i kontrola naplate članarina propisani internim aktima političkih stranaka, Ured je predložio strankama da poduzmu mjere za naplatu navedenih prihoda.

Druge nepravilnosti odnosile su se na vođenje evidencija o primitku članarina i dobrovoljnih priloga, te izdavanju potvrda o primitku članarina i dobrovoljnih priloga. Navedena nepravilnost utvrđena je kod pet političkih stranaka.

Odredbama članka 2. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, propisano je da se političke stranke mogu financirati i iz sredstava proračuna lokalnih jedinica, na način i pod uvjetima utvrđenim propisima.

Revizijom je utvrđeno da su stranke tijekom 2007. ostvarile prihode iz proračuna

lokalnih jedinica, ali nemaju evidenciju o lokalnim jedinicama koje su ih dužne financirati, ni podatke o iznosima potraživanja od lokalnih jedinica.

Državni ured za reviziju je naložio vođenje evidencije i naplatu potraživanja od lokalnih jedinica.

- **Rashodi**

Revizijom je provjereno jesu li političke stranke koristile ostvarene prihode za financiranje rashoda u skladu s njihovim programima i statutima.

Vrijednosno najznačajniji rashodi izvršeni su za usluge promidžbe i reklame, plaće i naknade za zaposlene, troškove službenog puta, intelektualne usluge i rashode za nabavu uredskog materijala i druge robe.

Revizijom su utvrđene nepravilnosti koje se odnose na nabavu usluga i evidentiranje rashoda u poslovnim knjigama, te na obračun i evidentiranje rashoda za službena putovanja.

Tri političke stranke su nabavljene usluge plaćale i evidentirale na računima rashoda na temelju ponude dobavljača ili predračuna. Uplate prema predračunima trebalo je iskazati na računima potraživanja za dane predujmove, umjesto izravno na računima rashoda. Nakon primitka računa za obavljene usluge, poslovne događaje je trebalo evidentirati na računima rashoda. Također u slučajevima kada je prihvaćena ponuda dobavljača, trebalo je od dobavljača zatražiti predračun, te nakon obavljene usluge ulazni račun.

Revizijom je utvrđeno da pet političkih stranaka za nabave roba ili usluga veće vrijednosti nije zaključivalo ugovore ili ugovori nisu sadržavali značajne elemente, niti su izdavane narudžbenice dobavljačima, što je potrebno učiniti kako bi se omogućila kontrola postupaka nabave.

Kod šest političkih stranaka utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na obračune troškova službenih putovanja. Dnevnice za službena putovanja isplaćene su na temelju putnih naloga koji ne sadrže datum izdavanja, svrha putovanja, vrijeme kretanja na put, podatke o prijevoznom sredstvu, vrijeme povratka s puta, likvidaciju obračuna putnih troškova, te izvješće o službenom putu. Troškovi smještaja i prehrane na službenom putu iskazani su u poslovnim knjigama na temelju ulaznih računa koji nisu povezani s putnim nalogima niti s osobama koje su bile na službenom putu. Računi za cestarine nisu priloženi uz putne naloge. Isplate gotovine iz blagajne za cestarinu, obavljene su na temelju isplatnica uz koje je priloženo više računa za gotovinsko plaćanje. Iz priložene dokumentacije nije vidljivo uz koju poslovnu aktivnost su povezani određeni rashodi. Uz putne naloge nisu priloženi odnosno nisu sastavljeni izvještaji o obavljenom putu.

Odredbama članka 14. Pravilnika o porezu na dohodak, propisano je da se rashodi za službena putovanja (dnevnice, naknade prijevoznih troškova, naknade korištenja privatnog automobila u službene svrhe, troškovi noćenja i drugo) obračunavaju na temelju urednog i vjerodostojnog putnog naloga i priloženih isprava, kojima se dokazuju rashodi i drugi podaci navedeni na putnom nalogu. Neovisno u kojem obliku se izdaje, putni nalog kao vjerodostojna isprava sadrži osobito sljedeće podatke: datum izdavanja, ime i prezime osobe koja se upućuje na službeno putovanje, mjesto u koje osoba putuje, svrhu putovanja, vrijeme trajanja putovanja, vrijeme kretanja na put, podatke o prijevoznom sredstvu kojim se putuje (ako se putuje automobilom potrebno je navesti marku i registarsku oznaku automobila, početno i završno stanje brojila – kilometar/sat), vrijeme povratka s puta, potpis ovlaštene osobe, pečat, obračun troškova, likvidaciju obračuna, te izvješće s puta.

Uz putni nalog obvezno se prilažu isprave kojima se dokazuju nastali rashodi i to

osobito: računi za utrošeno gorivo ako se putuje osobnim automobilom, računi za cestarine, preslike ili potvrde putnih karata, računi za smještaj i drugo.

Ured je dao političkim strankama naloge i preporuke, prema kojima su obvezne izvršavati rashode u skladu s propisima i internim aktima.

3.4. Izražena mišljena

O financijskim izvještajima i poslovanju političkih stranaka za 2007. izraženo je:

- **jedno bezuvjetno i**
- **14 uvjetnih mišljenja.**

Bezuovjetno mišljenje o financijskim izvještajima i poslovanju izraženo je za Međimurski demokratski savez (MDS).

Uvjetno mišljenje o financijskim izvještajima i poslovanju izraženo je za:

- Demokratski centar (DC),
- Hrvatsku demokratsku zajednicu (HDZ),
- Hrvatsku narodnu stranku - Liberalne demokrate (HNS),
- Hrvatsku seljačku stranku (HSS),
- Hrvatsku socijalno-liberalnu stranku (HSLs),
- Hrvatsku stranku prava (HSP),
- Hrvatsku stranku umirovljenika (HSU),
- Hrvatski demokratski savez Slavonije i Baranje (HDSSB),
- Istarski demokratski sabor (IDS),
- Primorsko goranski savez (PGS),
- Samostalnu demokratsku srpsku stranku (SDSS),
- Slavonsko baranjsku hrvatsku stranku (SBHS),
- Socijaldemokratsku partiju Hrvatske (SDP) i
- Stranku demokratske akcije Hrvatske (SDAH).

4. REVIZIJA NEZAVISNIH ZASTUPNIKA

Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje nezavisnih zastupnika, koji su u 2007. bili zastupnici u Hrvatskom saboru i koji su ostvarili sredstva iz državnog proračuna za financiranje troškova promidžbe parlamentarnih izbora 2007.

U nastavku se daje popis nezavisnih zastupnika, čiji su financijski izvještaji i poslovanje za 2007. obuhvaćeni revizijom:

- Jene Adam, zastupnik nacionalnih manjina,
- Ivo Banac, nezavisni zastupnik,
- Zdenka Čuhnil, zastupnica nacionalnih manjina,
- Slaven Letica, nezavisni zastupnik,
- Ivo Lončar, nezavisni zastupnik,
- Nikola Mak, zastupnik nacionalnih manjina,
- Furio Radin, zastupnik nacionalnih manjina,
- Miroslav Rožić, nezavisni zastupnik i
- Tonči Tadić, nezavisni zastupnik.

4.1. Prihodi

Prema odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, nezavisni zastupnici mogu stjecati prihode od dobrovoljnih priloga (donacija), izdavačke djelatnosti, prodaje propagandnog materijala, organizacije manifestacija, iz državnog proračuna, proračuna lokalnih jedinica, od imovine u njihovom vlasništvu i iz drugih izvora u skladu s propisima.

Prema financijskim izvještajima, ukupni prihodi nezavisnih zastupnika za 2007. iznose 4.319.451,38 kn, a odnose se na prihode iz državnog proračuna za redovan rad i za izbornu promidžbu, od dobrovoljnih priloga (donacija) i na druge prihode.

U tablici u nastavku daju se podaci o ostvarenim prihodima nezavisnih zastupnika u 2007. prema vrstama.

Tablica broj 5

Ostvareni prihodi u 2007. prema vrstama

u kn

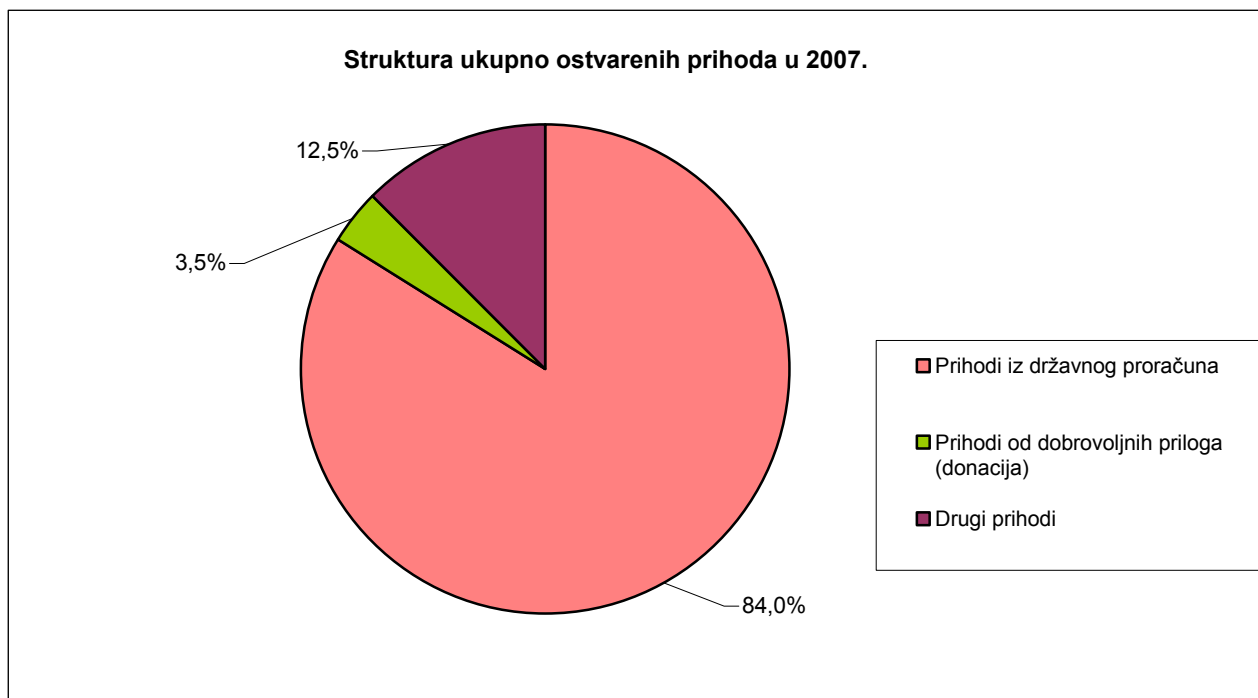
Redni broj	Nezavisni zastupnik	Ukupni prihodi (4+7+8)	Prihodi iz državnog proračuna (5+6)	Prihodi za redovan rad	Prihodi za promidžbu	Prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija)	Drugi prihodi
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Jene Adam	158.403,08	158.403,08	158.403,08	0,00	0,00	0,00
2.	Ivo Banac	431.106,00	316.806,00	316.806,00	0,00	0,00	114.300,00
3.	Zdenka Čuhlin	749.525,93	696.973,54	348.486,76	348.486,78	0,00	52.552,39
4.	Slaven Letica	711.799,00	633.612,00	316.806,00	316.806,00	0,00	78.187,00
5.	Ivo Lončar	669.412,00	633.612,00	316.806,00	316.806,00	35.000,00	800,00
6.	Nikola Mak	603.449,00	316.806,00	316.806,00	0,00	0,00	286.643,00
7.	Furio Radin	633.612,33	633.612,33	316.806,16	316.806,17	0,00	0,00
8.	Miroslav Rožić	87.592,02	79.201,54	79.201,54	0,00	0,00	8.390,48
9.	Tonči Tadić	274.552,02	158.403,08	79.201,54	79.201,54	116.148,94	0,00
SVEUKUPNO		4.319.451,38	3.627.429,57	2.249.323,08	1.378.106,49	151.148,94	540.872,87

U strukturi ukupnih prihoda, najveći udjel (84,0%) imaju prihodi iz državnog proračuna, zatim slijede drugi prihodi s udjelom 12,5% i prihodi od dobrovoljnih priloga (donacija) s udjelom 3,5%.

U nastavku se daje grafički prikaz strukture ukupno ostvarenih prihoda u 2007.

Grafički prikaz broj 5

Nezavisni zastupnici su ostvarili prihode iz državnog proračuna u iznosu 3.627.429,57 kn, od čega se na prihode za financiranje redovnog rada odnosi 2.249.323,08 kn, a na prihode za financiranje troškova izborne promidžbe 1.378.106,49 kn.

Pet nezavisnih zastupnika, koji su tijekom cijele godine bili zastupnici u Hrvatskom saboru, ostvarili su prihode iz državnog proračuna za financiranje redovnog rada po 316.806,00 kn u skladu s odlukom Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora, kojom je utvrđen jednaki iznos sredstava za svakog zastupnika. Jedna nezavisna zastupnica ostvarila je prihode iz proračuna za financiranje redovnog rada u iznosu 348.486,76 kn, jer je kao zastupnica podzastupljenog spola ostvarila pravo na povećanje iznosa za redovan rad za 10,0%. Dva zastupnika su bila nezavisni zastupnici u zadnjem kvartalu 2007., te su ostvarili prihode iz proračuna po 79.201,54 kn, a jedan nezavisni zastupnik je bio zastupnik u prvoj polovini godine te je ostvario prihode iz proračuna u iznosu 158.403,08 kn.

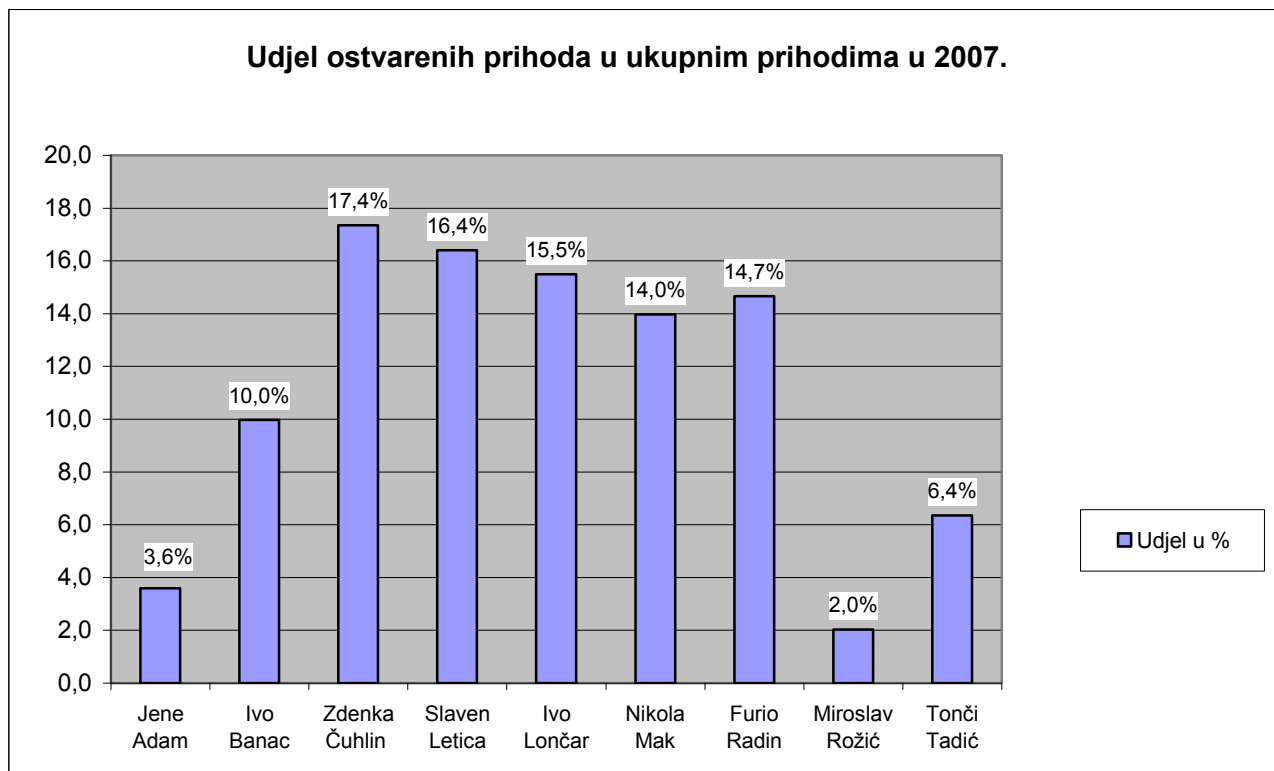
Pet nezavisna zastupnika je ostvarilo prihode iz proračuna za financiranje troškova promidžbe u jednakim iznosima kao i za financiranje redovnog rada, u skladu s odredbama članka 32. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, kojima je propisano da parlamentarne političke stranke, predlagatelji neovisnih lista, nezavisni zastupnici i zastupnici nacionalnih manjina koji su imali zastupnike u Hrvatskom saboru na dan isteka njegova mandata ili raspuštanje u mandatu prije održavanja izbora, a koji sudjeluju na izborima, imaju pravo na naknadu troškova promidžbe u jednogodišnjem iznosu određenom za godinu u kojoj se provode izbori, u skladu s odredbama zakona kojim se uređuje financiranje političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata.

Dva nezavisna zastupnika su ostvarila prihode od dobrovoljnih priloga (donacija) u ukupnom iznosu 151.148,94 kn, a šest nezavisnih zastupnika prihode iz drugih izvora u iznosu 540.872,87 kn.

Drugi prihodi ostvareni u iznosu 540.872,87 kn odnose se na prenesene prihode iz prethodne godine, prihode iz proračuna lokalnih jedinica i prihode od kamata.

U nastavku se daje grafički prikaz udjela ostvarenih prihoda nezavisnih zastupnika u ukupnim prihodima u 2007.

Grafički prikaz broj 6

4.2. Rashodi

Prema odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, nezavisni zastupnici mogu koristiti financijska sredstva isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom rada.

Prema financijskim izvještajima, ukupni rashodi nezavisnih zastupnika za 2007. iznose 3.973.146,05 kn, od čega se na rashode za usluge odnosi 2.023.103,46 kn, nematerijalne rashode 778.557,12 kn, rashode za zaposlene 159.704,92 kn, rashode za materijal 83.609,32 kn, rashode za energiju 8.907,24 kn, te druge rashode 919.263,99 kn. Nematerijalni rashodi se odnose na rashode za službena putovanja, računovodstvene usluge, reprezentaciju i troškove platnog prometa. Drugi rashodi iskazani u iznosu 919.263,99 kn, odnose se na nabavu stručne i druge literature, te donacije i pomoći dane drugim osobama.

U tablici u nastavku daju se podaci o izvršenim rashodima nezavisnih zastupnika u 2007. prema vrstama.

Tablica broj 6

Izvršeni rashodi u 2007. prema vrstama

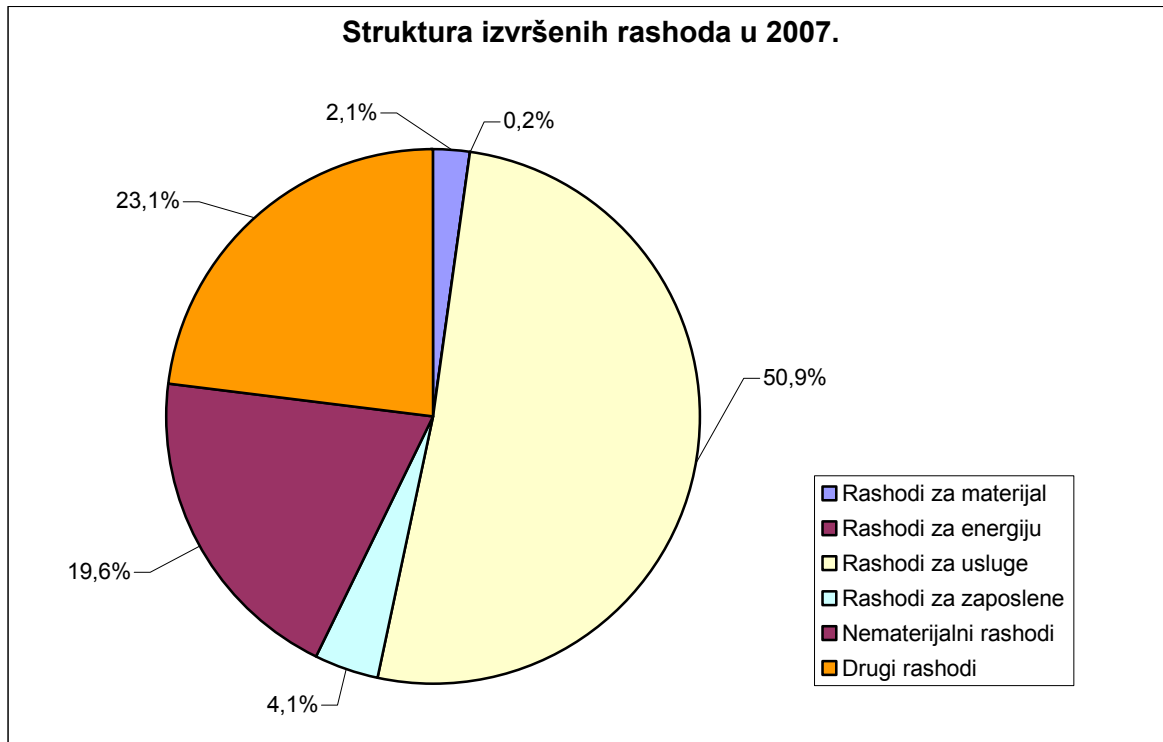
u kn

Redni broj	Nezavisni zastupnik	Ukupni rashodi (4+5+6+7+8+9)	Rashodi za materijal	Rashodi za energiju	Rashodi za usluge	Rashodi za zaposlene	Nematerijalni rashodi	Drugi rashodi
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Jene Adam	336.500,00	4.600,00	3.850,00	77.150,00	0,00	92.360,00	158.540,00
2.	Ivo Banac	431.106,00	3.433,00	0,00	82.614,00	0,00	73.003,00	272.056,00
3.	Zdenka Čuhlin	628.714,18	4.568,32	1.079,24	341.730,71	42.138,22	153.719,96	85.477,73
4.	Slaven Letica	711.287,00	44.851,00	0,00	464.437,00	0,00	135.686,00	66.313,00
5.	Ivo Lončar	669.341,00	18.436,00	0,00	390.698,00	0,00	160.676,00	99.531,00
6.	Nikola Mak	480.754,00	7.721,00	3.978,00	101.196,00	83.165,00	153.240,00	131.454,00
7.	Furio Radin	515.245,98	0,00	0,00	399.286,72	34.401,70	0,00	81.557,56
8.	Miroslav Rožić	25.619,03	0,00	0,00	735,13	0,00	9.383,90	15.500,00
9.	Tonči Tadić	174.578,86	0,00	0,00	165.255,90	0,00	488,26	8.834,70
SVEUKUPNO		3.973.146,05	83.609,32	8.907,24	2.023.103,46	159.704,92	778.557,12	919.263,99

U strukturi ukupnih rashoda, vrijednosno najznačajniji su rashodi za usluge koji su iskazani u iznosu 2.023.103,46 kn i čine 50,9 % ukupnih rashoda. U okviru rashoda za usluge evidentirani su rashodi za promidžbu i reklame u iznosu 1.450.604,16 kn. S obzirom da su iz državnog proračuna ostvareni prihodi za promidžbu u iznosu 1.378.106,49 kn, proizlazi da su rashodi za promidžbu i reklame u iznosu 72.497,67 kn financirani iz drugih izvora.

U nastavku se daje grafički prikaz strukture izvršenih rashoda nezavisnih zastupnika u ukupnim rashodima u 2007.

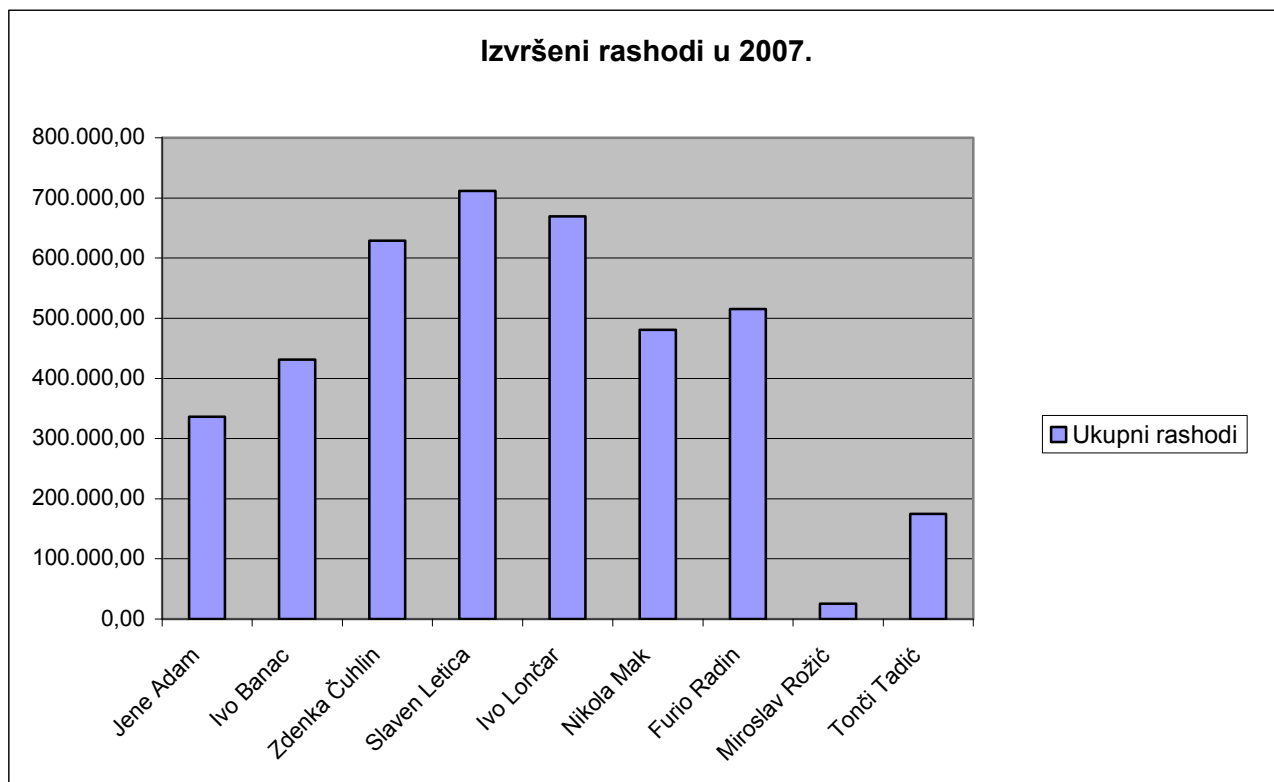
Grafički prikaz broj 7

Prema grafičkom prikazu broj 7, tri vrste rashoda imaju najveći udjel u ukupnim rashodima i to rashodi za usluge 50,9%, drugi rashodi 23,1% i nematerijalni rashodi 19,6%.

U grafičkom prikazu u nastavku daju se podaci o izvršenim rashodima nezavisnih zastupnika u 2007.

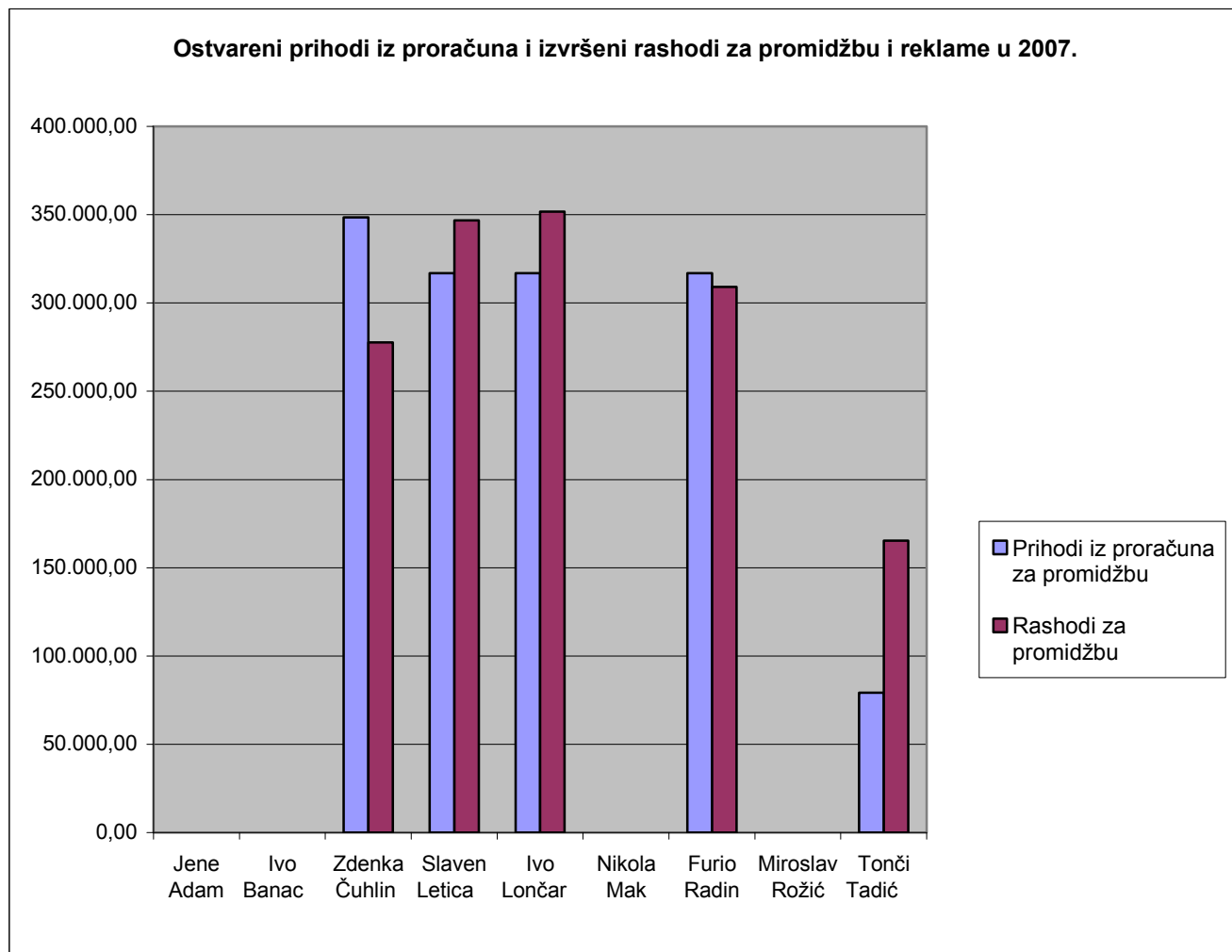
Grafički prikaz broj 8

U strukturi rashoda nezavisnih zastupnika, vrijednosno značajniji su rashodi za promidžbu i reklame iskazani u okviru rashoda za usluge, koji su u najvećem dijelu financirani iz sredstava državnog proračuna.

U nastavku se daje prikaz ostvarenih prihoda iz državnog proračuna za financiranje promidžbe i izvršenih rashoda za promidžbu i reklame u 2007.

Grafički prikaz broj 9

Iz navedenog je vidljivo da je pet nezavisnih zastupnika sudjelovalo na parlamentarnim izborima za 2007., te da su tri nezavisna zastupnika izvršila rashode u iznosu većem od ostvarenih prihoda, a dva nezavisna zastupnika su izvršila rashode u iznosu manjem od ostvarenih prihoda iz proračuna. Više izvršeni rashodi financirani su iz drugih izvora.

S obzirom da su u ukupnim rashodima vrijednosno značajniji rashodi za promidžbu i reklame, u tablici u nastavku daju se podaci o njihovom izvršenju prema vrstama usluga.

Tablica broj 7

Izvršeni rashodi za promidžbu i reklame prema vrstama usluga

u kn

Redni broj	Vrsta usluge	Iznos	Udjel u %
1	2	3	4
1.	Rashodi organiziranja manifestacija i promidžbenih skupova	343.276,00	23,7
2.	Usluge promidžbe	165.255,90	11,4
3.	Izdaci za nabavu majica, upaljača, kapa i drugih proizvoda	153.964,00	10,6
4.	Reklame na tiskanom mediju	128.191,91	8,8
5.	Televizijske i radijske reklame	113.208,57	7,8
6.	Unajmljivanje opreme, osim sredstava za osobni prijevoz	99.052,28	6,8
7.	Usluge studentskih i učeničkih organizacija	90.192,08	6,2
8.	Grafičke usluge	80.960,70	5,6
9.	Intelektualne i osobne usluge	67.515,03	4,7
10.	Prijevozne usluge	59.580,00	4,1
11.	Poštanske usluge	48.970,30	3,4
12.	Telekomunikacijske usluge	42.943,39	3,0
13.	Usluge izrade proizvoda	41.763,00	2,9
14.	Unajmljivanje sredstava za osobni prijevoz	7.686,00	0,5
15.	Usluge najma	7.606,00	0,5
16.	Reklame na web stranicama	439,00	0,0
UKUPNO		1.450.604,16	100,0

Vrijednosno značajniji rashodi odnose se na organiziranje manifestacija i promidžbenih skupova, usluge promidžbe, nabavu promidžbenih proizvoda, te usluge promidžbe putem televizije, radija i tiskanih medija.

4.3. Sažetak nalaza i preporuka

Najznačajnija područja u kojima su revizijom utvrđene nepravilnosti odnose se na planiranje, računovodstveno poslovanje i rashode.

- Planiranje

Prema odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, nezavisni zastupnici imaju pravo na redovno financiranje iz državnog proračuna i stjecanje prihoda iz drugih izvora u skladu s propisima. Financijska sredstva mogu koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom rada.

U skladu s navedenim, nezavisni zastupnici trebaju izraditi godišnji programa rada i financijski plan. Godišnji program rada treba sadržavati opis glavnih aktivnosti, potrebna sredstva, te izvore financiranja za određeno razdoblje, a financijski plan treba sadržavati pregled planiranih prihoda i rashoda prema vrstama i treba biti usklađen s godišnjim programom rada nezavisnog zastupnika.

Izrada godišnjeg programa rada i financijskog plana je preduvjet koji trebaju ispuniti svi nezavisni zastupnici, kako bi osigurali stjecanje i raspodjelu financijskih sredstava u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata.

Revizijom je utvrđeno da su tri nezavisna zastupnika izradila godišnji program rada i financijski plan za 2007., a drugi nisu izradili godišnji program rada ni financijski plan.

Ured je mišljenja da svi nezavisni zastupnici trebaju izraditi godišnji program rada, kako bi se osiguralo učinkovito upravljanje i kontrola financijskog poslovanja, te je nezavisnim zastupnicima predloženo da to učine.

- Računovodstveno poslovanje

Revizijom računovodstvenog poslovanja nezavisnih zastupnika obuhvaćene su poslovne knjige, financijski izvještaji i popis imovine.

Nezavisni zastupnici su obvezni voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija i Pravilnika o knjigovodstvu i računskom planu neprofitnih organizacija. Poslovne knjige su dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige. Pomoćne knjige koje se obavezno vode su knjiga blagajne, knjiga inventara, knjiga materijala i knjiga ulaznih i izlaznih računa.

Revizijom je utvrđeno da su dva nezavisna zastupnika vodila poslovne knjige u skladu s navedenim propisima, pet nezavisnih zastupnika vodilo je knjigu prihoda i rashoda prema načelu jednostavnog knjigovodstva i knjigu blagajne, a dva nezavisna zastupnika nisu dostavila poslovne knjige te nije bilo moguće utvrditi jesu li poslovne knjige vođene u skladu s propisima.

Također je utvrđeno da su dva nezavisna zastupnika obavljalo blagajničko poslovanje u skladu s propisima, a kod dva su utvrđene manje nepravilnosti. Tri nezavisna zastupnika nisu vodila knjigu blagajne, dok dva nisu dostavila poslovne knjige.

Ured je naložio nezavisnim zastupnicima ustrojiti poslovne knjige i evidentirati poslovne događaje u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija i Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata.

Nezavisni zastupnici su bili obvezni sastaviti završni račun i financijske izvještaje za 2007. i dostaviti ih Uredu do početka ožujka 2008.

Osam nezavisnih zastupnika je dostavilo financijske izvještaje Uredu u zakonskom roku, a jedan nije dostavio financijske izvještaje.

Prema odredbama članka 19., u vezi s člankom 26. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, nezavisni zastupnici su dužni javno prikazati porijeklo i način utroška sredstava prikupljenih tijekom protekle kalendarske godine, te objaviti završni račun i financijsko izvješće na web stranici. Završni račun i financijsko izvješće su dokumenti u kojima se podrobno navode izvori prihoda, podaci o fizičkim i pravnim osobama koje su dale dobrovoljne priloge (donacije), te podaci o namjeni, odnosno aktivnostima za koje su sredstva utrošena.

Revizijom je utvrđeno da sedam nezavisnih zastupnika nije objavilo završni račun ni financijsko izvješće na svojim web stranicama, a dva su objavila. Od pet nezavisnih zastupnika koji su ostvarili prihode iz proračuna za financiranje promidžbe, četiri su objavila okvirne podatke o sredstvima koje namjeravaju utrošiti za financiranje izborne promidžbe.

Osim navedenog, dva zastupnika koja su ostvarila prihode od donacija, nisu o tome objavili podatke.

Ured je naložio nezavisnim zastupnicima sastavljanje financijskih izvještaja te objavu završnog računa, financijskog izvješća, okvirnih podataka o vlastitim sredstvima namijenjenim za financiranje promidžbe i podataka o donacijama na web stranici, u skladu s odredbama Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata.

- **Rashodi**

Cilj revizije rashoda bio je provjeriti pravilnost izvršenja rashoda. Prema odredbi članka 2. Zakona o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata, financijska sredstva nezavisni zastupnik može koristiti isključivo za ostvarenje ciljeva utvrđenih programom nezavisnog zastupnika, te je zabranjeno trošenje navedenih financijskih sredstava za osobne potrebe.

Jedan nezavisni zastupnik koji nije dostavio financijske izvještaje za 2007., nije dostavio ni dokumentaciju iz koje bi bilo moguće utvrditi vrstu i iznos rashoda koji su financirani sredstvima iz državnog proračuna. Četiri nezavisna zastupnika su u bilješkama uz financijske izvještaje detaljnije obrazložila način utroška ostvarenih prihoda, ali za pojedine rashode opisane u bilješkama nije dostavljena dokumentacija.

Ured je naložio nezavisnim zastupnicima evidentiranje rashoda u skladu s odredbama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, te korištenje sredstava u skladu sa Zakonom o financiranju političkih stranaka, nezavisnih lista i kandidata.

4.4. Izražena mišljenja

O financijskim izvještajima i poslovanju nezavisnih zastupnika za 2007., izražena su:

- **3 bezuvjetna**
- **5 uvjetnih i**
- **1 suzdržano mišljenje.**

Bezuvjetno mišljenje o financijskim izvještajima i poslovanju izraženo je:

- Zdenki Čuhnil, zastupnici nacionalnih manjina,
- Nikoli Maku, zastupniku nacionalnih manjina i
- Furiu Radinu, zastupniku nacionalnih manjina.

Uvjetno mišljenja o financijskim izvještajima i poslovanju izraženo je:

- Jeni Adamu, nezavisnom zastupniku,
- Ivi Bancu, nezavisnom zastupniku,
- Slavenu Letici, nezavisnom zastupniku,
- Ivi Lončaru, nezavisnom zastupniku i
- Miroslavu Rožiću, nezavisnom zastupniku

Suzdržano mišljenje o finansijskim izvještajima i poslovanju izraženo je:

- Tončiju Tadiću, nezavisnom zastupniku.

U pravitku se daju izvješća o obavljenim revizijama finansijskih izvještaja i poslovanja 15 parlamentarnih političkih stranaka i devet nezavisnih zastupnika za 2007.